

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

21. An aliquando sit licitum in bello obsides occidere? Ex p. 6. tr. 4. r. 20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

ad 5. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 5. ad 5. Medina in summ. cap. 3. conf. 2. §. 9. & alij.

4. Respondeo ex urgente necessitate posse aliquem se exponere periculo, & occasione proxima peccandi: sed in nostro casu puella exponeretur periculo peccandi urgente necessitate maxima, videlicet liberatio Patriæ, & tot cædium, & furtorum, ergo. Probatur maior ex verbis Basilij Pontij de matrim.

lib. 5. cap. 35. num. 4. * vt dicemus in materia de confessione, licet non expellere domo eam sceminam, quæ est occasio peccandi quâdo sine scâdalo eiici non potest, quæ multorum sententia est; & absolui debet poenitens etsi non eiiciat, si alias sit rectè deposita. Secutus est Basilius doctissimum Patrem Henricum Henriquez in summ. lib. 1. de sacram. poenitentia, qui est quartus de sacramentis, cap. 2. 4. numer. 4.

Periculum quod extrinsecè adiacet, & tamen expertus est homo se facile ex fragilitate & incautè peccare dum ad certum locum, vel alicuius societatem accedit. Quod periculum quamuis in generali debeat homo vitare, ab eo tamen cum in se ipso peccatum non sit, sed peccati occasio, excusatur aliquando per impotentiam moralem, quæ occasionem reddit huic homini involuntariam, & non imputabilem aut ob aliam notabilem causam excusatur ne statim vitet occasionem. Et in comment. littera O. huius reddit rationem. Quia impotentia, & difficultas moralis excusatur à voluntario, ac subinde à peccato. Hactenus ibi plures alios auctores me etiam citato adducit, & sequitur Pater Thomas Hurtadus variar. tom. 1. tractat. 1. capit. 2. resolut. 1. quibus ego addo Iacobum à Grassiis de arbitrar. Confessor. vbi sic ait: Quod si poenitens dicat, quod quando tetigit sceminam causam medendi posuit se in probabili periculo pollutionis, respondeat confessarius, an se exposuerit huic periculo absque urgenti causa, & tunc est peccatum mortale, aliàs secus, vt quia erat necessarium mederi, & aliàs non erat Medicus, & propositè firmiter se non consensurum, delectationi. Neque obstat si dicatur, qui amat periculum peribit in illo, Ecclesiast. 3. Nam non dicitur amare periculum, qui necessitate compulsus in illud se coniecit, quia de Diuina misericordia considerare merito potuit fore vt manus sibi auxilium impendat, quo à lapsu caueat. Et postea. Quod si hoc procedit ex tactu ex sui natura illicito, vt in chirurgo verenda sceminæ attrectante, multo magis id procedere dicimus in pollutione præter intentionem subsequuta ex tactu licito, quando tactus ille est necessarius, quia cessat periculum consensus. Enim verò tunc caret culpa, & amplexus iuxta patriæ consuetudinem, quo recluso incidere in notam in vrbani-tatis, ita dixit Thomas Sanchez lib. 9. de debito coniugali disputat. 45. numer. 8. Hæc Grassius. Accedit Emanuel Sà ver. absol. numer. 12. & v. peccatum numer. 7. vbi sic ait. * Exponere se moraliter peccandi periculo mortale est, nisi causa aliqua excuset, vt proxi-mi salus, aut necessitas aliqua, tunc enim sufficit nolle peccare.

5. Item etiam docet Seraphinus Freyta in addit. nouissimis ad Aengnam de conf. sollicit. tom. 1. lib. 2. part. 3. tractat. 19. document. 10. numer. 6. in fine, & Stephanus Baumius in Theolog. moral. Diuus Basilius in constitut. Monach. capit. 4. qui urgente aliqua necessitate, & causa, se periculo obicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nolle; non tam dicitur amare periculum, quam inuitus illud subire; & ideo magis prouidebit Deus, ne illo pereat. Dicendum est itaque quod exponere se periculo salutis spiritua-lis amittendæ, quamuis peccatum sit non tamen ex his peccatis est, quæ quauis circumstantia posita, vel detracta suam deformitatem retinent, sed

Tom. VII.

cuius malitia pendet ab his, aut illis circumstantiis. Quare ea expolitio periculi culpa vacabit, quando ex magna fiat, & urgente causa. Tunc enim non est amare periculum, sed amare ingens illud bonum, ad quod sine eo periculo perueniri non potest.

6. Sed his non obstantibus casum supradictum ego non admitto contra Ioannem Pontium vbi supra, maxime si puella traderetur Tyranno pro semper absque spe reditus, & libertatis. Dicendum est itaque cum Lessio de iust. lib. 2. capit. 9. dub. 7. numer. 40. quod in tali casu puella non tenetur ire, vnde nec Respublica potest eam cogere, vel tradere, potest tamen ex vrbe excludere, & non tueri neque enim cum tanto suo damno tenetur illam protegere, vel apud se retinere: & ita hanc sententiam docet etiam Dicastil. de iust. lib. 2. tractat. 2. disputat. 10. dub. 12. num. 142.

8. Verum pro curiosis, & in fauorem Ioannis Pontij non deseram hic obseruare, Ioannem Vvigers de iustitia tract. 2. cap. 2. dub. 3. numer. 87. non approbare in totum supradictam Lessij sententiam, sic enim asserit; Cæterum non eadem hic videtur esse ratio Respublicæ, & virginis, vt scilicet, quod sicuti hæc non tenetur, imò nec potest ire ad Tyrannum, à quo præcise se violandam, ita nec possit Respublica eam mittere, & tradere Tyranno: Declaratur, quia licet nullus debeat, aut licite possit accedere ad locum, vbi nouit sibi imminere morale periculum labendi in peccatum, tamen si iustam habeat causam accedendi ad locum, vbi præter suam intentionem nouit verissimiliter aliquem alium peccaturum ex occasione præsentia illius, non tenebitur idcirco cum suo grauiori incommodo abstinere ab illo loco: & si alter peccet occasione eius, non censetur hic id voluisse, aut ad illum cooperatus fuisse, sed se habuisse ad illud permittit duntaxat. Quare non videtur quoque Respublica cum suo exitio obligata præcauere illud periculum peccati, virginis, quod præter Respublicæ intentionem eueniet, si in opere consensus eius accedat: quemadmodum & ipsa violatio intentionem, & voluntatem est Respublicæ, quæ tantum intendit se saluam conseruare vrendo iure suo in sistendo talem personam eo loco, vbi eius requiritur præsentia, vt Respublica ab exterminio liberetur. In ipso autem accessu quando virgo inuita ducitur, tunc ipsa non peccat, quia nec in violationem actiuam, neque in eius perpeffionem censetur consentire. Quare videtur, quod assumptum obiectionis negari possit. Tamen explicandæ materiæ gratia per modum inquisitionis veritatis, non omnino per modum assertionis hæc dicta sunt. Hucusque Vvigers, idè tu cogita.

RESOL. XXI.

An aliquando sit licitum in bello obsides occidere? Ex part. 6. tract. 4. Ref. 20.

§. 1. Affirmatiuè respondet Filiucius tom. 2. tract. 29. cap. 9. num. 191. vbi sic ait. Licet in bello iusto etiam obsides occidere; si hostes fidem fegerint: ea enim conditione dantur, vt hostes fidem seruent; & aliter pax & securitas ex bello haberi non posset; nec hostes semel deuicti contineri possent in officio. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam docet Bonacina de Restitut. disp. 2. quest. vlt. sect. 1. punct. vlt. §. 3. num. 21. vbi sic asserit. Possunt etiam occidi obsides, quibus non est data fides de salute: si comperti fuerint

L I noentesi

nocentes: si verò sint innocentes, non possunt occidi: etiam illi, qui miserunt, non stent promissis. Hæc ille.

3. Cuius sententiam docet etiam Villalobos in *summa tom. 2. tract. 5. difficultate 12. num. 16.* ita asserens. *Quanto a los que estan dados en rehenes, se ha de dezir, que si los de su parte quebran las paçes, aunque no los puedan matar los que los tienen en rehenes, se no tienen culpa, agora porque son innocentes y no capaces della, ora porque no fueron causa de que los suyos las quebrassen, mas con todo esso, los podran detener por cautivos.* Ita Villalobos, & ante omnes ex Victoria Ludovicus Molina de *iustitia tom. 1. tractat. 2. dispnt. 120.* & Reginaldus *tom. 2. lib. 21. capit. 8. numer. 114.* Vnde non est audiendus Filiucius.

RESOL. XXII.

An licitum sit occidere obsides, quando adversarij non stant promissis?
Et an in tali casu, qui occidunt obsides, dicantur innocentes occidere? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 35.

Sup. hoc in Ref. præterita.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Azorius *tom. 3. lib. 2. cap. 7. quest. 16.* vbi sic ait. Quæritur an licitum sit occidere obsides, si hostes fidem fregissent? Respondeo esse licitum, nam ea conditione dantur obsides, vt hostes fidem seruent, item quia aliter pax & securitas ex bello haberi non possit: item quia aliter hostes semel deuicti in officio contineri non possent. Ita ille.

2. Non desinam tamen hic adnotare Bonacinam de *contract. disp. 2. quest. vlt. sect. 1. pun. 7. num. 2.* contrarium docere, sic enim asserit. Patet neque licitum esse occidere obsides innocentes, licet qui eos miserunt, non stent promissis. Ratio est, quia intrinsecè malum est occidere directè innocentem. Hæc ille qui pro hac sententia citat Victoriam & Lessium qui quidem de hoc casu in particulari nihil agunt, solum ibi asserunt innocentes non esse occidendos, quod Azorius non negat; difficultas est an in tali casu qui occidunt obsides, dicantur innocentes occidere; & hoc probare debebat Bonacina.

RESOL. XXIII.

An in bello licitum sit vti in insidijs, stratagematis, & sit standum promissis?
Et quid, si fidem dedisses hosti non vtendi in insidijs, nisi forte coactus dedisses, quia tum etiam firmatam iuramento implere non debes? Ex part. 6. tractat. 4. Ref. 10.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè: quia hoc nec per se malum est, & sæpè ad obtinendam victoriam aut necessarium, aut valde vtile. Ita Coninch *disp. 31. de bello, dub. 7. num. 109.* & alij communiter. Excipiendus tamen est casus, quo fidem dedisses hosti non vtendi in insidijs, quia tunc deberes fidem seruare, & promissa implere, vt optimè dicit Diuus Thomas in *2. 2. q. 40. art. 3.* Nisi fortè, vt bene obseruat Castrus Palauus *tom. 1. tract. 6. disp. 4. num. 4.* coactus dedisses; quia coactio promissionem annullat; aut si promissio in graue damnnum boni communis Reipublicæ vel Religionis cederet; quia tunc etiam iuramento firmata impleri non deberet, vel tandem si hostis violaret in toto vel ex parte fidem

vicissim datam. Duallius in *2. 2. tract. de circumstantijs, q. 16. art. 8.* addit, quòd si circumstantiæ, & conditiones, cum quibus facta est promissio, mutentur, quorum mutatio si tunc præstita fuisset, non fuisset facta promissio; aut saltem si fuisset impudens iam maximam arguisset; in hoc casu censetur defuisse voluntas promittendi, & sic promissio illa non obliget. Ita ille. Vide etiam circa præsentem questionem Layman *lib. 2. tract. 3. c. 12. num. 10.*

RESOL. XXIV.

An liceat totam Ciuitatem Militibus derisipendam dare? Ex part. 6. tract. 4. Ref. 21.

§. 1. **P**er se loquendo licet aliquando id efficiatur quando scilicet, ipsa oblatiua refrenando id meruit, iudicaturque necessarium, aut valde expeditum, vt milites spe prædæ eam feruentius oppugnent, ac alia: Vrbes deterentur, ne tam obstinate resistant. Est communis, & patet ex communi præxi à Principibus sine reprehensione vsurpata. Bene tamen multi notant id sæpè minus conuenire ob multa scelerum, quæ milites ea occasione communiter perpetrant: multos vt pecunias extorqueant, crudeliter torquendo, matronis ac virginibus vim inferendo, &c. Ob quæ ea concessio per accidens est illicita, quod ad supradictos fines non est aliquo modo necessarium. Et si quando concedatur, duces tenentur huiusmodi scelerum, quantum possunt, impedire, ea seuerè prius prohibendo, ac demum puniendo eos, qui in his fuerint obprehensi. Et ita docet Layman *lib. 2. tract. 3. c. 12. num. 2.* Reginaldus *tom. 2. lib. 21. c. 8. n. 115.* Coninch *disp. 31. de Bello dub. 7. n. 127.* Castrus Palauus *tom. 1. tract. 6. disp. 6. punct. 4. num. 28.* Valentia *tom. 3. disp. 3. q. 16. punct. 3.* Molina *tom. 1. tract. 2. disp. 122.*

RESOL. XXV.

An liceat in bello innocentes occidere?
Et ad firmandam securitatem in futuro, an liceat occidere nocentes, vel innocentes, quorum, rebellata iuramentum?
Et in principio huius Resolutionis explanatur quomodo nomine innocentes intelligatur? Ex p. 6. tract. 4. Ref. 11.

§. 1. **R**espondeo innocentes esse infantes, mulieres, Rusticos ad Agriculturam euntes & redeuntes, & in agro laborantes, Legatos & Oratores; Peregrinos, & Exteros, & Mercatores. Hoc supposito.

2. Affero per se, ex intentione non posse hæc damna innocentibus inferri: quia bellum pœna est, & nulla pœna innocenti iuste imponitur. Per accidens autem potest innocentibus damnnum inferri: quatenus non cauetur eorum incommodum, & fit aliquid ad comparandam victoriam, ex quo innocentes læduntur, v.g. potest vrbs impugnari iniectis iaculis, & tormentorum globis, quamuis verisimile sit aliquos innocentes occidendos esse; possunt euerri turres, aut turris subiecto igne sulphureo, etiam si simul nocentes & innocentes corruant, vel opprimantur. Ratio est, quia percussio innocentium tunc accidentaria est, & præter intentionem. Nec tenetur qui iustam belli causam habet, desistere, à consequtione propej iuris propter incommodum, quod inde in innocentes redundat. Si ergo finis bellus licitus est, & media, sine quibus consequi non potest hæc bunt. Adde talem occasionem non esse belligerantibus impurandam, cum illam non